

हिमसंस्कृतवार्ता:

दैनिक ई-संस्कृतवार्तापत्रम्

पञ्चाङ्गम्

अद्य कालयुक्तः वि.सं. २०८१,
कलियुगाब्दः ५१२५ शिशिर-ऋतुः
सूर्यः उत्तरायणः फाल्गुणः कृष्ण नवमी
तिथिः फाल्गुणः ११ प्रविष्टांशः मङ्गलमयः भवेत्

■ पृष्ठ-4 ■ वर्ष-4 ■ अङ्क-114

1

फरवरी 22, 2025

Website- www.himsanskritam.com

Email- himsanskrit@gmail.com

2 स्थानान्तरणम् : न हतः
शिक्षाविभागे
स्थानान्तरणप्रतिबन्धः,

3 हिमाचलराज्ये
संस्कृतशिक्षकपदं प्राप्तुम्
अधुना बीएडउपाधिः
अनिवार्या,

4 आयातम्, आयातं, हृद्धारकं
मे आयातम्
(Sanskrit Version of
Hindi film song-

भारतीयमूलस्य काशपटेलः
एफबीआई-निदेशकः
कार्यभारं स्वीकृत्य सचेतना

भारतीयमूलस्य अमेरिकनः काशपटेलः
संघीय अन्वेषणब्यूरो (FBI) इत्यस्य
निदेशकः अभवत् ।
अमेरिकीराष्ट्रपतिस्य डोनाल्ड ट्रम्पस्य
निकटसहायकस्य पटेलस्य नियुक्तिः
गुरुवासरे सिनेट-समित्या अनुमोदितः ।
सः ट्रम्पस्य कट्टरः मित्रपक्षः अपि इति
कथ्यते । ४४ वर्षीयस्य पटेलस्य
नियुक्तेः विषये सिनेट-समित्याम्
निकटमतदानं जातम् । तस्य पक्षे ५१
मतानि, तस्य विरुद्धं ४९ मतदानानि
कृतम् । रिपब्लिकन-दलस्य सुसान
कोलिन्स, लिसा मुकोव्स्की च ४७
डेमोक्रेट-दलेन सह पटेलस्य नियुक्तेः
विरुद्धं मतदानं कृतवन्तौ । विपक्षस्य
डेमोक्रेटिकपक्षस्य सांसदाः
आशङ्कयन्ति यत् पदं स्वीकृत्य
काशपटेलः ट्रम्पस्य आदेशं अनुसृत्य
स्वविरोधिनां लक्ष्यं करिष्यति । पदं
स्वीकृत्य काशः अपि स्वस्य कठोरं वृत्तं
दर्शितवान्, ये अमेरिकीयहितस्य हानिं
कर्तुम् इच्छन्ति ते किमपि मूल्येन न
मुक्ताः भविष्यन्ति इति च उक्तवान् ।

सर्वकारेण राष्ट्रिय-
महत्वपूर्ण-खनिजाभियानं
प्रारम्भम् -कृष्णाङ्गार-
खनिज-राज्यमन्त्री

कृष्णाङ्गारखनिज-राज्यमन्त्री
सतीशचन्द्रदूबे इत्यसौ देशे महत्वपूर्ण
खनिजानां निर्बाधम् आपूर्तिं सुनिश्चेतुम्
आह्वानं कृतवान् । नवदिल्ल्या
फिक्की-समवाय-द्वारा आयोजितं
महत्वपूर्ण-खनिज-मैट्रिक्स-सम्मेलनं
सम्बोधयन्, श्रीदूबे प्रोक्तवान् यत्
सर्वकारेण राष्ट्रिय-महत्वपूर्ण-
खनिजाभियानं प्रारम्भम् अस्ति
यस्योद्देश्यः दैशिक-वैदेशिक
स्रोतोभ्यः खनिजानाम् उपलब्धता-
सुनिश्चयन-पूर्वकम् भारतस्य
महत्वपूर्ण-खनिजापूर्तिं श्रृंखलायाः
सुरक्षा वर्तते ।

देशे एतादृशानां विश्वस्तरीयनेतृणाम् आवश्यकता वर्तते ये प्रवृत्तिं
निर्धारयितुं कठिनतायाः समाधानानि च अन्वेष्टुं शक्नुवन्ति-प्रधानमन्त्री

हिमसंस्कृतवार्ताः । भारतं वैश्विकशक्ति-
केन्द्रत्वेन उद्भूतम् अस्ति इत्यस्मात् कारणात्
देशस्य प्रत्येकस्मिन् क्षेत्रे ऊर्जावतां नेतृणाम्
आवश्यकता वर्तते इति प्रधानमन्त्रिणा
नरेन्द्रमोदिना सबलतया प्रदीरितं
। नवदिल्ल्याः भारतमण्डपे स्कूल-आफ्-
अल्टिमेट-लीडशिप् सोल इत्येतस्य
सम्मेलनस्य प्रथमसंस्करणस्य
उद्घाटनानन्तरं सम्बोधयन् श्रीमोदी अवदत्
यत्, देशे एतादृशानां विश्वस्तरीयनेतृणाम्
आवश्यकता वर्तते ये प्रवृत्तिं निर्धारयितुं
कठिनतायाः समाधानानि च अन्वेष्टुं
शक्नुवन्ति । अत्रावधौ जनसमागमं
सम्बोधयन् प्रधानमन्त्री विश्वस्तरीयस्य
नेतृत्वस्य निर्माणे सोल इत्यस्य महत्त्वम्
उद्घाटितवान् । श्रीमोदी अवदत् यत् राष्ट्रस्य
विकासे मानवसंसाधनं प्रमुखां भूमिकां
निभालयति इति । वैश्विक-उत्तम-अभ्यासैः
सह सम्पर्कं स्थापयित्वा विश्व-स्तरीय-
शासनस्य तथा च नीति-निर्माण-
पर्यावरणव्यवस्थायाः निर्माणार्थम्
आवश्यक-पदक्षेपाः उत्थापनीयाः इति

प्रधानमन्त्री कथितवान् । असौ इत्यपि
अवदत् यत् स्कूल-आफ्-अल्टिमेट-
लीडशिप् इत्यस्य स्थापना विकसित-
भारतस्य यात्रां प्रति महत्त्वपूर्णं सोपानमिति
अस्ति इति । अस्मिन् अवसरे भूटान-देशस्य
प्रधानमन्त्री दाशो शेरीङ्ग तोबो इत्यसौ
अवदत् यत् सोल इति प्रामाणिकनेतृणां
पोषणार्थं प्रधानमन्त्रिणः नरेन्द्रमोदिनः
अविचलप्रतिबद्धतायाः अन्यं प्रमाणमस्ति
इति । सः अवदत् यत्, भारतं
विकसितभारतं भवितुं सज्जम् अस्ति इति ।
द्विदिवसात्मकं सोल-इति सम्मेलनम् एकं
प्रमुखं मञ्चरूपेण कार्यं करिष्यति यत्र
राजनीतिः, क्रीडाः, कलाः, प्रसारमाध्यमाः,
आध्यात्मिकं जगतः, सार्वजनिकनीतिः,
व्यवसायः, सामाजिकक्षेत्रम् इत्यादीनां
विविधक्षेत्राणां नेतारः स्वस्य
प्रेरकजीवनयात्रां विनिमयीकरिष्यन्ति । द-
स्कूल-आफ्-अल्टिमेट-लीडशिप् इतीदं
गुजरातराज्ये आगामिनी नेतृत्व-संस्था
अस्ति, या प्रामाणिकनेतृभ्यः सार्वजनिक-
कल्याणं प्रवर्तयितुं समर्थं कर्तुं च
परिकल्पिता अस्ति ।

अखिलभारतीयमराठीसाहित्यसम्मेलनं
समुद्घाटितवान् प्रधानमन्त्री
प्रधानमन्त्री नरेन्द्रमोदी नवदिल्ल्याः
विज्ञानभवने अष्टनवतितम्
अखिलभारतीयमराठीसाहित्यसम्मेलनं
समुद्घाटितवान् । त्रिदिवसात्मके एतस्मिन्
सम्मेलने संस्कृतिक प्रदर्शनं सह
प्रख्यातसाहित्यकारैः सह संवाद सत्रम्
आयोजयिष्यते ।

ईडी इत्यनेन बीबीसी इण्डिया इत्यस्य
कृते ३.४४ कोटिरूप्यकाणां दण्डः कृतः

हिमसंस्कृतवार्ताः ।
विदेशीयविनिमयप्रबन्धनाधिनियमस्य (फेमा)
उल्लङ्घनस्य कारणेन प्रवर्तननिदेशालयेन
बीबीसी इण्डिया इत्यस्य उपरि ३.४४
कोटिरूप्यकाणां दण्डः कृतः अस्ति । एतेन
सह ईडी इत्यनेन बीबीसी इण्डिया इत्यस्य
त्रयः निदेशकाः - गाइल्स एन्थोनी हन्ट,
इन्दु शेखर सिन्हा, पौल माइकल
चेतयादिभ्यः व्यक्तिगतरूपेण १.१४
कोटिरूप्यकाणां दण्डः अपि कृतः अस्ति
एतेषां निदेशकानां कृते कम्पन्याः

परिचालनस्य निरीक्षणे तेषां
भूमिकायाः कारणात् एषः दण्डः प्रदत्तः
अस्ति । ईडी इत्यस्य अनुसारं बीबीसी
इण्डिया इत्यनेन फेमा इत्यस्य प्रावधानानाम्
अनुपालनं न कृतम् इति ज्ञातस्य अन्वेषणस्य
अनन्तरं एषः कठोरकार्याचरणं
कृतम् । भवद्भ्यः वदामः यत् पूर्वं २०२३
तमस्य वर्षस्य फेब्रुवरी-मासस्य १४ दिनाङ्के
आयकरविभागे (IT) बीबीसी इण्डिया-
संस्थायाः कार्यालयेषु सहस्रान्वेषणं कृतम् ।
एषा क्रिया दिल्ली-मुम्बई-नगरयोः बीबीसी-
कार्यालयेषु अभवत्, त्रिदिनानि यावत् च
अभवत् । आयकरविभागेन एतत् सर्वेक्षणम्
इति उक्तं आसीत्, तस्य उद्देश्यं करचोराः,
अन्तर्राष्ट्रीयकरसम्बद्धानां नियमानाम्
उल्लङ्घनस्य च अन्वेषणम् इति कथ्यते स्म

सुभाषितम्

आयुरत्यन्तचपलं,
मृत्युरेकान्तनिष्ठुरः ।
तारुण्यं चातितरलं,
बाल्यं जड़तया हतम् ।।

हिन्धर्थः - आयु अत्यन्त चपल है,
मृत्यु पूर्ण क्रूर है, युवावस्था
अतिचञ्चल है और बाल्यावस्था
अज्ञानता में ही नष्ट हो जाती है,
अतः जीवन के प्रत्येक काल को
सार्थक करके जीना चाहिए।

प्रतिदिनं नवीनतमं
हिमसंस्कृतवार्ताः
दैनिकवार्तापत्रं प्राप्यर्थं
7876636263
Whatsapp संख्या मध्ये
नमो नमः लिखन्तु

To get the latest
himsanskritvartah
Daily Sanskrit Newspaper
every day, write Hello on
7876636263 Whatsapp

सूचना- हिमसंस्कृतवार्ताः
दैनिकपत्रे व्याकरणात्मक-
अशुद्धिनां कृते सम्बद्धाः
पत्रकाराः लेखकाश्च
उत्तरदायिनः भविष्यन्ति

कार्यालयः
हिमसंस्कृतम् प्रकाशनम्
जसवं कोटला तहसीलपरिसरस्य समुखे
कस्बा कोटला, जिला कांगड़ा हि.प्र.
पत्रव्यवहारसङ्केतः - १७७१११

हिमपातस्य कारणेन
जम्मू-कश्मीरे द्विपक्षीयं
यातायातं प्रतिबंधितम्

हिमसंस्कृतवार्ताः । जम्मू-कश्मीरे
द्विपक्षीयं यातायातं प्रतिबंधितम् अस्ति ।
बनिहालस्य रामसु इत्यस्य च मध्ये
निरन्तरं जायमानस्य हिमपातस्य कारणेन
अस्थायी रूपेण अवरुद्धः एनएच
चतुश्चत्वारिंशत् इत्याख्यः जम्मू-श्रीनगर-
राष्ट्रीय राजमार्गः पुनः प्रवर्तितः । सूच्यते
यत् यात्रि-वाहनानि सम्प्रति उभयपक्षतः
चलन्ति सन्ति । यातायातारक्षिबलेन
प्रतिपादितं यत् भारवाहि-वाहनानाम् अपि
गमनागमनं शीघ्रमेव अनुमंश्यते । यात्रिणां
सुरक्षित यात्रायै मार्गपक्तेरनुशासनस्य
पालनार्थम् परामर्शः प्रदत्तः अस्ति । इतः
पूर्वं, राष्ट्रिय-राजमार्गः ह्यः चिरसायं
वाहनानां यातायातार्थं पिहितः आसीत् ।

स्थानान्तरणम् : न हतः शिक्षाविभागे स्थानान्तरणप्रतिबन्धः, शिक्षामन्त्री निर्देशं दत्तवान्, केवलम् एतानि स्थानान्तरणानि भविष्यन्ति

शिक्षाविभागे नूतनसत्रस्य आरम्भस्य अनन्तरम् अपि स्थानान्तरणप्रतिबन्धः न हतः भविष्यति। विभागः नूतनसत्रे अपि केवलम् आवश्यकता आधारितं स्थानान्तरणं करिष्यति। एते निर्देशाः शुक्रवासरे प्राथमिक-उच्चशिक्षाविभागस्य समीक्षासभायां शिक्षामन्त्री रोहितठाकुरेन दत्ताः। एषा सभा राज्यसचिवालयस्य सम्मेलनभवने कतिपयानि घण्टानि यावत् अभवत् । अस्मिन् सर्वेषु लम्बितविषयेषु चर्चा कृता, बजटसत्रात् पूर्व मन्त्रिमण्डलं प्रति प्रेषणीयाः विषयाः च विचारिताः। नूतने शैक्षणिकसत्रे अपि शिक्षकस्थानान्तरणं परिहृतं भविष्यति इति शिक्षामन्त्री

अवदत्। परन्तु युक्तिकरणस्य समेकनस्य च अन्तर्गतं स्थानान्तरणं भविष्यति। सभायां निर्णयः अभवत् यत् पञ्च डिग्री महाविद्यालयाः ये अकार्यकराः अभवन् तथा च अन्येषां १६ डिग्री महाविद्यालयानाम् पिहितीकरणसम्बद्धः विषयः यस्य प्रवेशः १०० तः न्यूनः अस्ति। तथैव वरिष्ठमाध्यमिकविद्यालयाः येषु २५ तः न्यूनाः प्रवेशाः सन्ति अथवा येषु विषयेषु प्रवेशः एकाङ्के भवति तेषु विषयेषु अपि पिहितं कर्तुं शक्यते। एतदर्थं शिक्षामन्त्री शिक्षकसंवर्गानुसारं सूचीं निर्मातुम् आह। एषः सम्पूर्णः विषयः केवलं मन्त्रिमण्डलस्य सभायां प्रेषितः मन्त्रिणा

शिक्षानिदेशालयाय निर्देशः दत्तः यत् मन्त्रिमण्डलेन अनुमोदितानि २८०० पदानि आयोगनियुक्तिनि अधुना एकसप्ताहस्य अन्तः राज्यचयनआयोगाय प्रेषयितव्यानि। एतानि पदानि जेबीटी, टीजीटी, सी एण्ड वी शिक्षकानां सन्ति ये एसएमसी एलडीआर कोटाकारणात् भर्तीनियमेषु परिवर्तनस्य कारणेन निरुद्धाः आसन्। इदानीं नूतननियमानां सूचना प्राप्ता, एताः नियुक्तिः नियमाः शीघ्रमेव राज्यचयायोगाय प्रेषयितुं प्रार्थिताः। अस्मिन् सत्रे विद्यालयानां महाविद्यालयानाञ्च पृथक् पृथक् शिक्षानिदेशालयानां निर्माणस्य विषये अपि चर्चा अभवत् । अध्यापनसंवर्गात् आगताः अधिकारिणः सभायां अस्य प्रस्तावस्य विरोधं कृतवन्तः परन्तु अधिकारिणः अस्य प्रस्तावस्य पक्षे सन्ति । अस्मिन् सन्दर्भे धर्मशालायां मन्त्रिमण्डलस्य समक्षं पूर्वमेव प्रस्तुतिः कृता अस्ति, अधुना प्रकरणं केवलं निर्णयार्थं मन्त्रिमण्डलं प्रति गमिष्यति।

हिमपातेन २३९ मार्गाः निरुद्धाः लोकनिर्माणविभागस्य २८ कोटि ३२ लक्षरूप्यकाणां हानिः

हिमसंस्कृतवार्ताः - शिमला। विगत ४८ होरासु हिमाचले हिमपातेन जनाः विपत्तौ स्थापिताः। राज्ये २३९ मार्गाः अवरुद्धाः सन्ति। मण्डीक्षेत्रे सर्वाधिकं प्रभावः दृष्टः। अत्र १४७ मार्गेषु जनाः गन्तुं न शक्नुवन्ति। मण्डीक्षेत्रे अपि उदयपुरे दुर्गतिः वर्तते। अत्र १३४ मार्गाः अवरुद्धाः सन्ति। एतदतिरिक्तं मनालीनगरे १२, सराजे १४, थलोटे ११, पधरे २, बैजनाथे गोहारे च १ प्रत्येकं मार्गाः अवरुद्धाः सन्ति। अपरपक्षे शिमलानगरे हिमपातस्य कारणेन गुरुवासरे रात्रौ ८० मार्गेषु यातायातस्य बाधा अभवत्। तेषु कल्पायां ४१ मार्गाः, रामपुरवृत्तस्य काजायाः ३१ मार्गाः प्रभाविताः सन्ति। एतदतिरिक्तं निर्मण्डविभागे पञ्च, रामपुरे च त्रयः मार्गाः अवरुद्धाः सन्ति।

लोकनिर्माणविभागस्य २८ कोटि ३२ लक्षरूप्यकाणां हानिः अभवत्। एतेषु अधिकतमं क्षतिः काङ्गड़ा-क्षेत्रस्य डलहौजी-कूटे अभिलेखिता अस्ति। अत्र ११ कोटि २४ लक्षरूप्यकाणां हानिः अभवत्, शिमलाक्षेत्रे तु १० कोटिरूप्यकाणां हानिः अतिक्रान्ता अस्ति। एतावता हमीरपुरक्षेत्रे ४ कोटिरूप्यकाणां हानिः, मण्डीक्षेत्रे च २ कोटि ८८ लक्षरूप्यकाणां हानिः अभवत्। हिमपातेन अवरुद्धानां ५० मार्गाणां २४ होराणाम् अन्तः पुनर्स्थापनस्य लक्ष्यं लोकनिर्माणविभागस्य निर्धारितम् अस्ति। अपरपक्षे अधुना ऋतुविभागेन उक्तं यत् २५ जनवरीपर्यन्तं ऋतुः स्वच्छः भविष्यति।

HP Land Ceiling Act : हिमाचल-सर्वकारस्य भूमि-सील-अधिनियमे परिवर्तनम्

निवसतः कोऽपि परिवारः पुत्र्याः नाम्ना अपि अतिरिक्तं १५० बीघाभूमिं क्रेतुं शक्नोति। यतः १९७२ तमे वर्षे अस्य नियमस्य निर्माणानन्तरं हिमाचले निवसन्तः जनाः भूमिसीमापेक्षया अधिकं भूमिं समर्पितवन्तः एव, अतः पूर्वस्थितिः पुनः न भविष्यति अस्य नियमस्य कारणात् यदि कुटुम्बे पुत्रः अस्ति तर्हि १५० बीघा अतिरिक्तं एककं स्थापयितुं शक्यते। अस्य कारणात् प्रत्येकस्य परिवारस्य ३०० बीघा भूमिः भू-सील इति स्थापयितुं अधिकारः अस्ति। एषः अधिकारः कन्यानां कृते नासीत्। अधुना राज्यसर्वकारेण अस्मिन् नियमे कन्याभ्यः अपि च पुत्रेभ्यः अपि एतादृशाः अधिकाराः दत्ताः। कन्या विवाहिता वा अविवाहिता वा, एषः लाभः उभयपरिस्थितौ उपलभ्यते। धारा ५ इत्यस्य अन्तर्गतं अधुना जलविद्युत्परियोजनानां औद्योगिक-एककैः च सह सर्वकारीयकम्पनीनां सौर-परियोजनाः अपि भू-सील व्याप्तेः बहिः भविष्यन्ति।

डेरा-ब्यास-संबन्धितं विधेयकं राज्यपालं प्रति प्रेषितम्

राधास्वामीसत्संगब्यासस्य कृते गतविधानसत्रे राज्यसर्वकारेण भूमिसीलविधाने अपरं संशोधनं कृतम् अस्ति। एतत् भोटा-विकित्सालयस्य भूमिसम्बद्धम् अस्ति। भूमिसीमाधिनियमात् मुक्तं स्थापितां भूमिं विक्रेतुं स्थानान्तरयितुं वा अस्मिन् विधाने कोऽपि प्रावधानं नास्ति। अत एव राज्यसर्वकारेण विधेयकम् आनीतम् आसीत्। हिमाचलस्य राज्यपालाय प्रेषितम् अस्ति तथा च प्रक्रियानुसारं राज्यपालेन राष्ट्रपतिं प्रति प्रेषयितव्यम् अस्ति। अद्यापि अनुमतिं प्रतीक्षते।

विदेशीयशक्तयः अपि प्रधानमंत्रीमोदीं सत्तां प्राप्तुं निवारयितुं प्रयतन्ते स्म

हिमसंस्कृतवार्ताः - कार्यालयीयः प्रतिनिधिः। भाजपाप्रदेशाध्यक्षः डॉ. राजीवबिंदलः अवदत् यत् भारताय अमेरिकीसहायतावित्तपोषणविषये अमेरिकीराष्ट्रपतिना डोनाल्ड ट्रम्पस्य टिप्पण्या प्रधानमन्त्रिणः मोदिनः इत्यस्य पक्षस्य पुष्टिः अभवत् यत् २०२४ तमस्य वर्षस्य लोकसभानिर्वाचनकाले विदेशीयशक्तयः तं सत्तां न प्राप्तुं प्रयतन्ते। बिन्दलः अवदत् यत् यदा जनाः काङ्ग्रेसपक्षे मतदानं न कुर्वन्ति तदा काङ्ग्रेसजनाः षड्यंत्रं कृत्वा विदेशीयधनस्य उपयोगं कृत्वा निर्वाचनं प्रभावयन्ति। भारतस्य लोकतान्त्रिकप्रक्रियायां विदेशीयहस्तक्षेपस्य एषः प्रयासः लज्जाजनकः विषयः अस्ति। काङ्ग्रेसनेता राहुलगान्धिः लक्ष्यं कृत्वा सः अवदत् यत् राहुलगान्धी विदेशं गत्वा भारतस्य लोकतन्त्रस्य विषये प्रश्नान् उत्थापयति स्म, देशे लोकतन्त्रं संकटग्रस्तम् इति आरोपयति स्म, यत् लज्जाजनकम् अस्ति।

हिमसंस्कृतवार्ताः - शिमला।

अधुना हिमाचले पुत्रीनामधेयेन अतिरिक्तं भूमि-एककं स्थापयितुं शक्यते। अस्य अर्थः अस्ति यत् प्रत्येकं परिवारः १५० बीघाभ्यः अधिकं स्वपुत्र्याः नामधेयेन अपरं १५० बीघाम् अपि स्थापयितुं शक्नोति। तदर्थं हिमाचलसर्वकारेण भूमिसीलविधानस्य संशोधनं कृतम् अस्ति। हिमाचले एतत् संशोधनं प्रभावी अभवत्। वर्तमानं सुखविन्दरसिंहसुखसर्वकारेण २०२३ तमे वर्षे भूमिसीलविधाने एतत् परिवर्तनं कर्तुं विधानसभायायां विधेयकं पारितम् आसीत्। राष्ट्रपतेः अनुमोदनार्थं भारतसर्वकाराय प्रेषितम्। राष्ट्रपतिना अपि जनहिताय इति मत्वा तस्य अनुमोदनं कृतम् अस्ति। अस्मिन् संशोधने भूमिसीमाधिनियमस्य धारा ३, ४, ५ च परिवर्तनं कृतम् अस्ति। यद्यपि एतद् विधानं पूर्ववत्प्रभावेन कार्यान्वितः न भविष्यति, परन्तु २०२५ तमस्य वर्षस्य फेब्रुवरी-मासस्य ११ दिनाङ्कात् परं हिमाचले

जनाः निःसङ्कोचेन निजभूमिः स्वेच्छया यच्छन्तु विभागः मार्गनिर्माणं करिष्यति- लोकनिर्माणमन्त्री विक्रमादित्यसिंहः

लोकनिर्माण-नगरविकासमन्त्री विक्रमादित्यसिंहः अवदत् यत् प्रधानमन्त्री ग्रामसडकयोजना-४ अन्तर्गतं राज्ये १२०० कि.मी. मार्गाः निर्मीयन्ते। सः जनान् आह्वानं कृतवान् यत् ते स्वेच्छया मार्गनिर्माणमार्गे आगच्छन्तं स्वस्य निजभूमिं विभागाय उपहारपत्रं निष्पादयन्तु येन मार्गनिर्माणकार्यं शीघ्रं कर्तुं शक्यते। सः शुक्रवासरे डलहौजी निर्वाचनक्षेत्रस्य अन्तर्गतं सलूनी उपमण्डलस्य दाण्डग्रामे जनसभां सम्बोधयन् आसीत्। सः अवदत् यत् राज्यसर्वकारेण विगतवर्षद्वये प्रायः १३०० किलोमीटर यावत् नूतनाः मार्गाः निर्मिताः। राज्यस्य लघु-विरलजनसंख्यायुक्तेभ्यः ग्रामेभ्यः अपि मार्गसुविधाः प्रदातुं सर्वकारेण विशेषप्रयत्नाः क्रियन्ते। सलूनी उपमण्डले प्रधानमन्त्री ग्राम सडक योजना-४ अन्तर्गतं १० मार्गाणां डीपीआर इति प्रेषितमस्ति। शीघ्रमेव अनुमोदनं प्राप्तवा आगामिषु मासद्वयेषु त्रयेषु वा निर्माणकार्यं आरभ्यते। सः अवदत् यत् प्रायः १२ कोटिरुप्यकाणां व्ययेन निर्मितस्य मैदा-चखोतार-मार्गस्य निर्माणं शीघ्रमेव सम्पन्नं भविष्यति। क्षेत्रस्य विकाससम्बद्धानि सर्वाणि आह्वानानि राज्यसर्वकारेण पूर्णानि भविष्यन्ति इति जनान् आश्वासितवान्। ततः पूर्वम् शुक्रवासरे अपराह्णे लोकनिर्माण-नगरविकासमन्त्री विक्रमादित्यसिंहः सलूनी उपमण्डलान्तर्गतं निर्माणाधीनमैदा-चखोतार-मार्गस्य निरीक्षणं कृतवान्। अस्मिन्नावसरे सदरविधायकः नीरजनायरः, पूर्व डलहौजी विधायकः आशाकुमारी, पूर्वजिलाकांग्रेससमित्या अध्यक्षः कमलठाकुरः सदृशाः जनाः उपस्थिताः आसन्।

हिमस्खलनस्य अधः भूत्वा विदेशीयः पर्यटकः मृतः, कोठीस्थाने घटना अभवत्, शवः मनालीनगरं प्रेषितः

हिमसंस्कृतवार्ता: - मनाली।

मनाली पर्यटननगरस्य कोठीक्षेत्रे हिमस्खलनस्य अधः मग्नः भूत्वा विदेशीयः पर्यटकः मृतः। पुलिसैः शवः मनालीनगरम् आनीतः। अस्य विषयस्य अन्वेषणं क्रियते सूचनानुसारं रूसी पर्यटकः डैनियल बार्बरः स्वमित्रेण मैक्सिम इत्यादिभिः सह स्कीइंगकृते कोठीं गतः आसीत्। स्थानीयस्की-क्रीडकाः अपि सहैव आसन्। कोठीक्षेत्रे स्कीइंग-क्रीडां कुर्वन् सहसा हिमशैलः पतितः, तस्मिन् सः मग्नः अभवत्। परन्तु हिमशैलः अतीव लघुः आसीत्, तस्मात् हिमशैलस्य मुखे हिमः पतितः। अस्य कारणात् सः निरुद्धः भूत्वा मृतः इति भयम् अस्ति। घटनायाः किञ्चिक्कालानन्तरं हेलिकॉप्टरस्य साहाय्येन तस्य स्थानं ज्ञातम्। सः त्वरितरूपेण मिशन-चिकित्सालये प्रेषितः, परन्तु तावत्पर्यन्तं विलम्बः जातः। वैद्याः तं मृतं घोषितवन्तः।

हिमाचलराज्ये संस्कृतशिक्षकपदं प्राप्तुम् अधुना बीएडउपाधिः अनिवार्या, नियुक्तिः- पदोन्नतिनियमाः प्रकाशिताः

हिमसंस्कृतवार्ता: शिमला। हिमाचलप्रदेशराज्ये संस्कृतशिक्षकपदं प्राप्तुं अधुना बीएड आवश्यकं कृतम्। प्रारम्भिक- शिक्षानिदेशालयेन टीजीटी संस्कृत इत्यस्य नियुक्तिः (भर्ती) तथा पदोन्नति नियमाः प्रकाशिताः। संस्कृतविषयेण सह बीए, एमए कृतवन्तः अपि अधुना शास्त्री शिक्षकपदं प्राप्तुं शक्नुवन्ति। यदि शास्त्री परीक्षा पंचाशत् (५०%) अङ्कानां न्यूनं प्राप्नोति, तर्हि एमए अङ्कानाम् आधारः स्वीकृतः भविष्यति। २०११ तः पूर्वं बीएड पाठ्यक्रमे प्रवेशं कृतवतां कृते न्यूनतमाङ्कानां शर्तिषु अपि अनुग्रहः प्रदत्ता अस्ति। शिक्षासचिवेन राकेशकंवरस्य नेतृत्वे लोकसेवायोगेन सह परामर्शं कृत्वा प्रशिक्षितस्नातकाध्यापकसंस्कृतस्य निमित्तं भर्ती-पदोन्नति नियमाः अधिसूचिताः। टीजीटी संस्कृतस्य पदेषु लोकसेवा आयोगेन, चयनायोगेन वा माध्यमेन नियुक्त्याः भविष्यति। वरिष्ठतानुसारं मेधासूची (मेरिट) निर्मीयते। प्रथमं नियुक्तिः कर्मसंविदाधारेण भविष्यति। शिक्षकाणां वेतनं २१,३६० रूप्यकाणि भविष्यति। राजकीयविद्यालयेषु टीजीटी संस्कृतस्य संवर्गः (कैडर) ४३२१ अस्ति। १८ तः ४५ वर्षपर्यन्तं वयस्संयुता अभ्यर्थिनः पात्राः भविष्यन्ति। शास्त्री अथवा संस्कृतं अनिवार्यविषयत्वेन गृहीत्वा स्नातकस्तरं पूर्णकृत्य, द्विवर्षीय- प्रारम्भिक- शिक्षा- अधिगतपत्रम् अपि आवश्यकः।

आवश्यकताः योग्यताः

१. मान्यताप्राप्तविश्वविद्यालयात् स्नातक, स्नातकोत्तर, आचार्य अथवा संस्कृतविषये अनिवार्यविषयत्वेन गृहीत्वा स्नातकः।
२. संस्कृतविषये स्नातकोत्तर, आचार्य तथा बीएड आवश्यकताः।
३. न्यूनतमा ५०% अङ्कैः वरिष्ठमाध्यमिकस्तरं संस्कृतविषयसमेतं प्रारम्भिकशिक्षायाः चतुर्वर्षीय बीएलएड पाठ्यक्रमम्।
४. एनसीटीई द्वारा मान्यताप्राप्तसंस्थायाः कला- शिक्षास्नातकः अथवा विज्ञान-शिक्षास्नातकः अपि पात्रः।
५. विद्यालयशिक्षाबोर्ड द्वारा टीईटी परीक्षा उत्तीर्णाः अभ्यर्थिनः भर्ती प्रक्रियायाम् अङ्गीक्रियन्ते।
६. २१ जुलाई २०११ तः पूर्वं बीएड अथवा प्रारम्भिकशिक्षास्नातकपाठ्यक्रमे प्रवेशं कृतवतां कृते न्यूनतमाङ्कस्य आवश्यकता नास्ति।

पदोन्नत्यर्थं विशेष- सेवा विचार्यते

दूरस्थ-दुर्गमक्षेत्रेषु शिक्षकैः प्रदत्ताः सेवाः पदोन्नत्यर्थं विचार्यन्ते। यदि कोऽपि शिक्षकः एवं सेवाः न कृतवान्, तर्हि वरिष्ठतानुसारं एवं क्षेत्रेषु स्थानान्तरणं भविष्यति।

एसएमसी शिक्षकाणां कृते एलडीआर कोटाः

राज्यसर्वकारेण एसएमसी शिक्षकानां नियमितीकरणाय टीजीटी भर्ती-पदोन्नति नियमेषु परिवर्तनं कृतम्। विद्यालयप्रबन्धनसमितिद्वारा नियुक्ताः शिक्षकाः एलडीआर निर्धारितांशः अन्तर्गतं नियमितीकरणं प्राप्स्यन्ति। अधुनातनं २४०८ शिक्षकाः एसएमसी आधारेण कार्यरताः सन्ति, ये एलडीआर निर्धारितांशः माध्यमेन नियमितं भविष्यन्ति।

नियुक्तिः-पदोन्नति नियमेषु निर्धारितांशः

१. ३७.५% निर्धारितांशः प्रत्यक्षभरणम्, राज्यचयनायोगेन।
२. ३२.५% निर्धारितांशः गणानुसारम्।
३. ०.५% निर्धारितांशः एलडीआर (एसएमसी शिक्षकाणां कृते)।
४. पदोन्नत्यर्थं २५% निर्धारितांशः अपरिवर्तितः। स्नातकोत्तराङ्काः अपि पात्रतायाः निमित्तं ग्राह्याः, यद्यपि स्नातकाङ्काः न्यूनाः सन्ति, तथापि स्नातकोत्तराधारितः आवेदनं शक्यते। शिक्षासचिवः राकेशकंवरः एतान् नियमान् प्रकाशितवान्।

बाङ्गलादेशः आतङ्कवादस्य समर्थकः न भवेत्, पाकिस्तानस्य समर्थनं कुर्वन्तं समीपस्थं देशं प्रति जयशंकरस्य दृढः सन्देशः

हिमसंस्कृतवार्ता:। शेखहसीनासर्वकारस्य पतनात् आरभ्य पाकिस्तानेन सह बाङ्गलादेशस्य सामीप्यम् प्रसिद्धम् अस्ति। अधुना मोहम्मदयुनुसस्य नेतृत्वे बाङ्गलादेशस्य नूतनः अन्तरिमसर्वकारः भारत-पाकिस्तान-सङ्घर्षस्य कारणेन दीर्घकालं यावत् स्थगितस्य दक्षिण-एशिया-क्षेत्रीय-सहकार-सङ्घस्य (SAARC) पुनरुत्थानाय घातः अस्ति। बाङ्गलादेशस्य आग्रहेण भारतेन स्पष्टतया उक्तं यत् आतङ्कवादस्य समर्थकः न भवेत्। भारत-बाङ्गलादेशयोः बहुपक्षीयसम्मेलनस्य समये सार्कस्य पुनरुत्थानस्य विषये चर्चा अभवत्। बाङ्गलादेशस्य

अन्तरिमसर्वकारस्य विदेशपरामर्शकः मोहम्मद तौहिद हुसैनः भारतीयविदेशमन्त्री एस. जयशङ्करेण सह समागमे सार्कस्य स्थायीसमित्याः सभां आहूय संस्थायाः पुनरुत्थानाय भारतस्य समर्थनं याचितवान् आसीत्। भारतेन बाङ्गलादेशस्य सार्कस्य पुनः प्रासंगिकतायाः प्रस्तावः अङ्गीकृतः, स्पष्टतया च उक्तं यत् आतङ्कवादं सामान्यं न कर्तव्यम् इति। अधुना विदेशमन्त्रालयस्य प्रवक्ता रणधीरजयसवालः अवदत् यत् अस्मिन् सत्रे सार्कस्य विषयः बाङ्गलादेशेन उत्थापितः। सः स्पष्टतया अवदत् यत् सम्पूर्णः दक्षिण एशियादेशः जानाति यत् सार्क बाधितुं कः देशः, के क्रियाकलापाः च उत्तरदायिनः इति। विदेशमन्त्री (जयशंकर) स्पष्टं कृतवान् यत् बाङ्गलादेशेन आतङ्कवादं सामान्यं न कर्तव्यम्। भारतस्य विदेशमन्त्री बाङ्गलादेशाय स्पष्टं सन्देशं दत्तवान् यत् आतङ्कवादस्य सामान्यीकरणस्य कोऽपि प्रयासः न करणीयः। भारतं वदति यत् क्षेत्रीयसहकार्यस्य शान्तिस्य च कृते आतङ्कवादस्य विरुद्धं कठोरं स्थापनं आवश्यकम्।

डॉ शिप्रा पाइक-वर्याया: सौप्रस्थानिक: समारोह:

हिमसंस्कृतवार्ता- गुवाहाटी, असम - गतः 21 फरवरी, 2025तमे दिनाङ्के शुक्रवासरे असमप्रदेशस्य गुवाहाटीमहानगरस्य आर्यविद्यापीठ महाविद्यालये (स्वायत्तशासितः) संस्कृतविभागे विभागाध्यक्षा डॉ शिप्रा पाइक-वर्याया: सौप्रस्थानिकः समारोहः समायोजितः । समारोहस्य प्रारम्भः आचार्यः श्री विवेक कुमार मिश्रेण दीपप्रज्वलनद्वारा कृतः । तस्मिन् दीपप्रज्वलनसमये सर्वैः विभागीयछात्रैः सम्मिल्य मन्त्रपाठः कृतः । समारोहस्य प्रारम्भे छात्रैः डॉ शिप्रा पाइक- वर्याम् आचार्य श्री विवेककुमारमिश्रवर्य च असमीया-गामोछा-अर्पणेन स्वागतो विहितः । कार्यक्रमस्य उद्देश्यव्याख्यां विभागीया सहयोगी अध्यापिका डॉ रञ्जिता गोस्वामीवर्या अकरोत् । अस्याम् उद्देश्यव्याख्यायां डॉ शिप्रा पाइक महोदयायाः महाविद्यालयं विभागञ्च प्रति यत् महत् अविस्मरणीयञ्च योगदानम् अस्ति, तस्याः सम्पत्क्या वर्णनं कृतवती । अनन्तरं अस्य मुख्यवक्त्री डॉ शिप्रा पाइक महोदयाया अस्मिन् विभागे व्यतीतस्य कर्मजीवनस्य यत् सुष्ठु मिश्रितम् आनन्दपूर्णम् अनुभूतम् आसीत् तस्य बहुसुन्दरतया वर्णनं कृतवती । अस्मिन् समारोहे सारस्वतातिथि रूपेण विद्यमानः आचार्य- श्रीविवेक कुमार मिश्र महोदयेनापि डॉ शिप्रा पाइक महोदयायाः संस्कृतं प्रति तथा च विभागं प्रति यत् महत् अमूल्यं योगदानं अस्ति तस्य सकुशल्यतया वर्णनपूर्वकम् अस्मिन् महाविद्यालये व्यतीतस्य स्वकीय छात्रजीवनस्य अपि सौवर्णिकम् अनुभवमपि प्रस्तुतवान् । अन्ते डॉ कमल प्रसाद गौतमेन धन्यवादज्ञापनपूर्वकं अयं समारोहः समाप्तः जातः । अस्मिन् समारोहे विभागीयाः मृन्मय बर्मन, मार्षि रोय, अभिजीत दास, दीपाङ्कर कलिता, संगीता गोवाला, शिवम् बोराह, शिबं कर्माकर आदयः बहवः छात्राः उपस्थिताः आसन् ।

लौकिकन्यायकोशः
छुरिकाकूष्माण्डन्यायः

एका लघ्वी छुरिका महान्तं कूष्माण्डमपि खण्डशः कर्तुं समर्था। एवं समर्थः अल्पवयाः अपि सन् अत्यन्तसमर्थम् अतिशरीरं वा पराजितुं समर्थ इति अयं न्यायः बोधयति।

'तेजसां न हि वयः समीक्ष्यते'।। (रघुवंशे ११-१)।

-डा. वर्षा प्रकाश टोणगांवकर पुणे / महाराष्ट्रम्

आयातम्, आयातं, हृद्धारकं मे आयातम्

(Sanskrit Version of Hindi film song- आगया आगया दिल चुराने मैं आगया)

हो आयातं, हे आयातम्, आम् आयातम्
आयातम्, आयातम्, आयातम्

आयातम्, आयातं, हृद्धारकं मे आयातम्
आयातम्, आयातं, हृद्धारकं मे आयातम्
आयातः, आयातः, हृद्धारकः स आयातः
लाइफ इज लवेलबल प्रेम ना सेलेबल
लाइफ इज लवेलबल प्रेम ना सेलेबल
हन्मे अवेलेबल ते ही कृते
आयातम्, आयातं, हृद्धारकं मे आयातम्
आयातम्, आयातं, हृद्धारकं मे आयातम् (chorus)

गीतं नूतनं, वाद्यं नूतनं नूला हि रीतिः, रागा नूतनाः
गीतं नूतनं, वाद्यं नूतनं नूला हि रीतिः, रागा नूतनाः
मत्के त्वं क्रीड, मत्के त्वं चर नेत्रमेलने प्रेमतां भर
शं रङ्गता लाता, प्रेमप्रेमतायुता
हृदयसुखे नीता, उपायने च प्रीता, याता
आयातम्, आयातं, हृद्धारकं मे आयातम्
आयातम्, आयातं, हृद्धारकं मे आयातम् (chorus)

युवाकालः हे, सुधासारः मे ईप्सिताभरा मधुरात्रिः हे
अरे युवाकालः हे, सुधासारः मे
ईप्सिताभरा मधुरात्रिः हे
यं नु पश्यामः, तत्र मयता
प्रियताप्रीतिः, मयि क्रान्तता
हृच्चरणागतं, चिद्हरणायुतं
मनसि मनोनीतं, शोभते सभाप्रीतम्
आयातम्, आयातं, हृद्धारकं मे आयातम्
आयातम्, आयातं, हृद्धारकं मे आयातम्
हे लाइफ इज लवेलबल
प्रेम ना सेलेबल
लाइफ इज लवेलबल
प्रेम ना सेलेबल
हन्मे अवेलेबल ते ही कृते
आयातम्, आयातं, हृद्धारकं मे आयातम्
आयातम्, आयातं, हृद्धारकं मे आयातम्
मे आयातं, मे आयातं, मे आयातं, मे आयातम्
(chorus)

रचयिता- डॉ. रुरुकुमारमहापात्रः (अध्यापकः) राष्ट्रियसंस्कृतविश्वविद्यालयः, तिरुपतिः

जीवने स्मरणीयाः केचन बिन्दवः

स्मरणीयं यत् कस्यचन मनसि यावत् सज्जनान् प्रति द्वेषभावः, असज्जनान् प्रति च प्रीतिर्भावः तिष्ठेत्, तावत् सः वास्तविकं सुमार्गं प्राप्तुं नार्हति इति ।

यावत् कस्यचन मनसि सत्सङ्गे अरुचिभावः, एवं भगवन्तं प्रति च अनीहा स्यात् तावत् स मोहबन्धनात् मुक्तो भवितुं नार्हति ।

यावत् कस्मिंश्चन अभिमानत्वात् मित्रता, एवं विनयत्वात् शत्रुता तिष्ठेत्,

तावत् स वास्तविकं समादरं न प्राप्नोति जीवने ।

यावत् कस्यचन मनसि स्वार्थभावे अवधानता, परन्तु परमार्थविषये अनवधानता स्यात्, तावत् तस्य स्वार्थसिद्धतां न गच्छति ।

यावत् कश्चन बाह्यिकरोगात् बिभेति, परन्तु काम-क्रोधादिभ्यः, अथवा अन्तःस्थितेभ्यः रोगेभ्यः न बिभेति, तावत् सः कदापि नीरोगी भवितुं नार्हति जीवने इति,

॥ श्रीकुम्भमेलाष्टकम् ॥

गङ्गायाःसुतते पुनान्ति पुरुषाः स्नात्वा जले निर्मले तीर्थानां सुखदं निवासपरमं भाग्योदयं वै नृणाम् । साधूनामपि दर्शनं सुललितं तस्मिन् प्रयागे स्थले वन्दे देवधरास्थले सुरमणं तीर्थोत्तमं तं सदा ॥१॥

श्रूयन्ते विविधाः कथाः सुकविताः कुम्भस्थले मण्डपे । आचार्याः कुलभूषणाः सुविविधाः गायन्ति गीतानि ये ते श्रीसद्गुरुवोऽपि सन्ति निमले तत्र प्रयागस्थले वन्दे सद्गुरुदेवद्विप्यपुरुषान् भक्तिप्रदानं मुक्तिदानं ॥२॥

भक्तो योगिवरः प्रदेशसुजनः सुष्ठुः स सञ्चालकः सर्वे सन्ति गुणा यतो हि सुजने ह्यादित्यनामायुते । निष्ठावान् ननु राजभक्तपरमो कल्याणकारी तथा वन्दे योगिवरं च लोकहितदं कुम्भप्रदं शासकम् ॥३॥

यज्ञास्तत्र भवन्ति पावनतटे क्षेत्रं प्रयागं त्विति कालिन्दी च सरस्वती हि परमे गङ्गानदी वै प्रिया । तीर्थानामधि राजतीर्थललितः यस्त्रीप्रयागो वरो वन्दे पुण्यनदीः सदा हि शिरसा भक्तिप्रदाः मुक्तिदाः ॥४॥

रे रे मानव तिष्ठ धैर्यमनसा कुम्भे स्थले पावने तिष्ठन्तो ननु साधवो हि बहुधा ये ज्ञानिनो ध्यानिनः । केचिद्बुधफलं हि केचन जलं पीत्वा भजन्ते प्रभुं यं यं पश्यसि तं सदा मुनिवरं सेवस्व वै वन्दताम् ॥५॥

सेवा या परमा सदा हि सुभगा ऐश्वर्यदात्री तथा कर्तव्या समभावसद्गुरुसतां सेवा हि कल्याणदा । सेवा विद्यत एव धर्मपरमस्सेवा सदा तारिणी सेवेश्वरं प्रणारविन्दसततं सेव्यस्सदा तद्गुरिः ॥६॥

तत्सङ्कीर्तनपुरितं स्थलमिदं गङ्गाजलेस्सेवितं देवा यत्र नमन्ति पावनधरामायान्ति सिद्धास्तथा । गन्धर्वा ननु नागकिन्नरवराः स्नानाय तीर्थं यथा वन्देऽहं सततं प्रयागमधिपं भक्तिप्रदं मुक्तिदम् ॥७॥

ये वाचा मनसा च कर्मपरकास्सन्तीति धर्मोध्वजाः सत्यं तिष्ठति जीवने हि सततं वाग्भूषणं निर्मलम् । विश्वासो गुरुवाक्यसूक्तिविपुले येषां हितोभावना वन्दे तान् सुजनान् बुधांश्च विमलान् शिक्षाप्रदानं मानवान् ॥८॥

-डॉ. शिवानी शर्मा,

व्याख्यात्री, रा. मा. सं. व. मा. विद्यालयः, पिल्लूखेडा, जीन्दमण्डलं हरियाणाराज्यम् ।

हिमसंस्कृतवार्ताः, डॉ. विवेक शर्मा, जोगिन्द्रनगरम्

* सामान्यज्ञानम् *

- प्रश्नः 1. सरदारवल्लभभाईपटेल-अंतरराष्ट्रीय विमानपत्तनम् कुत्र?
उत्तरम् : अहमदाबाद (गुजरातराज्ये)।
- प्रश्नः 2. 'अभिधनचिन्तामणिः' इत्यस्य रचयिता कः अस्ति?
उत्तरम् - 'हेमचन्द्रः'।
- प्रश्नः 3. 'रूपस्य योग्यम्' इत्यस्य समस्त पदं किम्?
उत्तरम्- 'अनुरूपम्'। (अव्ययीभावः)
- प्रश्नः 4. 'दयानन्दः' इत्यस्य सन्धि- विच्छेदं कुरुत-
उत्तरम्- 'दया + आनन्दः'।
- प्रश्नः 5. राष्ट्रीय- हिन्दी- दिवसः कदा भवति?
उत्तरम् - सितम्बरमासस्य चतुर्दशदिनांके।